

боку держави тільки тому випадку, якщо не існує ніяких інших способів вирішити проблему низького рівня життя власними силами. Принципова позиція при призначенні соціальних виплат стала наслідком кризи соціальної держави, яка виявилась у непрогнозованому зростанні масштабів соціального утримання, розгулу патерналістських настроїв у суспільстві, що призвело до різкого зниження темпів економічного розвитку на фоні збільшення показників бюджетного дефіциту. Відтак, в сучасних умовах у країнах ЄС на законодавчому рівні відмовились від політики патерналізму, закріпивши у нормах соціального права необхідність всебічної орієнтації на власні сили й можливості, на збільшення доходів за рахунок власної праці чи використання наявного майна родини, що претендує на матеріальну допомогу з боку держави.

Література:

1. Европейский демографический барометр. URL: <http://demoscope.ru/weekly/2006/0263/barom04.php>
2. Мисхина, С. Зарубежный опыт и реформирование социальной поддержки малоимущих семей (населения): науч. доклад. М.: Российская академия народного хозяйства и государственной службы, 2013. – 84 с.
3. Living conditions in Europe. 2014 Edition. Eurostat Statistical books. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 134 p.
4. Social protection in 2015. Almost one-third of EU GDP spent on social protection. Eurostat news release. 2017. 8 December. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8510280/3-08122017-AP-EN.pdf/d4c48fca-834b-4b08-bdec-47aaa226a343>

Трибушко Михайло Олександрович

*ст. гр. ФУПОзм-21, THEU
Науковий керівник – к.е.н., доцент Квасниця О.В.*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БЮДЖЕТІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Децентралізацію фінансових ресурсів, слід розглядати як комплексне поняття, яке охоплює процес розподілу повноважень між рівнями влади щодо формування фінансових ресурсів, що надає можливість акумулювати та накопичувати такий обсяг фінансових ресурсів у місцевих бюджетах, який забезпечує зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування, дає змогу забезпечити фінансову самостійність органів місцевого самоврядування у вирішенні власних самоврядних функцій та повноважень.

На сьогоднішній день в Україні ключова роль в розвитку системи фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування належить

саме реалізації політики бюджетної децентралізації, оскільки основу даної системи складають місцеві бюджети. При цьому слід зауважити, що процес становлення та імплементації положень бюджетної децентралізації в Україні проходить достатньо повільно та з певними складнощами.

При розбудові децентралізованої моделі управління Україна також стикнулась з проблемами з якими стикаються країни, що розвиваються, на шляху до децентралізації державного управління (значні регіональні диспропорції; обмеженні адміністративні можливості місцевих управлінь; відсутність механізмів, що гарантують відповідальність органів місцевої влади), в результаті чого отримано достатньо негативні наслідки, а саме:

- розпочаті трансформаційні процеси в межах державних фінансів відбуваються з урахуванням, а також під впливом попередньої практики та досвіду розбудови, організації, управління централізованою бюджетною системою;

- процес вдосконалення податкової, бюджетної, пенсійної, митної систем та інших складових державних фінансів, як правило, був спрямований суто на вирішення тих проблем, які нагромадилися в окремих ланках фінансової системи і не торкався поліпшення державного господарства загалом [1, с. 7];

- відсутність комплексного підходу щодо реформування місцевого самоврядування, яке повинно включати конституційну, адміністративну, територіальну та бюджетну реформи [2, с. 44];

- фрагментарність та непослідовність розвитку всієї сукупності складових організаційної структури місцевих фінансів, а також системне недовиконання розпочатих реформ у галузі публічних фінансів.

Таким чином на сьогоднішній день простежується тенденція до посилення процесів централізації, що суперечить загальній практиці бюджетної децентралізації та має негативний вплив на ефективність організації, функціонування місцевих бюджетів.

Процес реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні, який було розпочато з метою забезпечення зростання фінансової самостійності та спроможності органів місцевого самоврядування поряд з рядом позитивних надбань, має ряд системних недоліків, що нівелюють отримані позитивні надбання. Найбільшим системним недоліком у реалізації адміністративно-територіальної реформи є уніфікований підхід до формування спроможних територіальних громад. Об'єднання територіальних громад та визначення їх центрів лише з урахуванням зони доступності потенційного адміністративного центру та обмеженого ряду узагальнених показників забезпечує формальне укрупнення територіальних громад, яке не забезпечує зростання рівня фінансової самостійності та спроможності територіальних громад. Відтак, основі методики формування спроможних територіальних громад необхідно застосовувати більш розгалужену систему показників, яка б враховували

специфічні для кожного регіону особливості, зони економічної активності, рівень податкоспроможності територій що, згладжуватиме надмірне укрупнення територіальних громад й, водночас, не допускатиме збереження наявного подрібнення територіальних громад, насамперед сільських та селищних.

В результаті реалізації політики децентралізації фінансових ресурсів пріоритетним є розподіл дохідних джерел місцевих бюджетів на користь загального фонду. Відповідно, зазначені тенденції негативно позначаються на рівні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, знижується якість громадських благ та послуг, а також посилюється рівень фінансової залежності органів місцевого самоврядування від органів влади вищого рівня в рамках забезпечення видатків розвитку.

Одним із реальних кроків у рамках забезпечення зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування та посилення рівня фінансової децентралізації є розширення доступності для органів місцевого самоврядування використання комунального кредиту. У напрямі посилення значення інституту комунального кредиту в структурі місцевих фінансів та розширення доступу місцевих органів самоврядування до кредитних ресурсів доцільним є створення спеціалізованої фінансової установи – комунального банку.

Як зазначають вітчизняні науковці, комунальний банк – це юридична особа, яка має право здійснювати банківську діяльність і контролюється органами місцевого самоврядування з метою ефективного використання і контролю коштів, які спрямовуються на соціальну інфраструктуру міста [3, с. 98]. Тобто комунальний банк – це спеціалізована фінансово-кредитна установа, яка є комунальною власністю та діяльність якої спрямована не тільки на максимізацію прибутку, а й на зміцнення фінансових основ органів місцевого самоврядування певного регіону.

З урахуванням підходів вітчизняних науковців до визначення особливостей організації комунального банку та змін у чинному законодавстві відносно посилення децентралізації фінансових ресурсів, основним орієнтиром у діяльності комунального банку має бути, разом з отриманням прибутку та збільшенням вартості капіталу банку, зміцнення фінансових основ місцевих бюджетів, фінансування розвитку об'єктів інфраструктури адміністративно-територіальних одиниць регіону. На комунальний банк покладатиметься також здійснення контролю за використанням коштів місцевого бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ комунальної форми власності.

Реалізація політики децентралізації влади в Україні дозволяє зробити висновок, що реформи, які проводились в рамках бюджетної децентралізації, заклали підвалини для реалізації політики децентралізації фінансових ресурсів. Проте, відсутність комплексного та зваженого

підходу до організації зазначених реформ перешкоджало перетворенню децентралізації фінансових ресурсів в реальний інструмент забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів, як основної ланки інституту місцевих фінансів.

Література:

1. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: монографія / за ред. О.П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2008. 376 с.

2. Кулай А. В. Децентралізація фінансових ресурсів територіальних громад в умовах проведення бюджетної реформи: зб. наук. праць. Наукові записки НУ «Острозька академія». Острог, 2013. Вип. 19. С. 41–44.

3. Карпінєць В.Й., Сторонянська І.З. Муніципальний банк в системі управління фінансовими потоками великого міста. Регіональна економіка. 2012. №3. С. 96 – 105

Федінчук Марія Василівна

ст.гр. ФУПОМ-22, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидорчук А.А

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Державний борг є складовою економічної системи, що здійснює прямий і непрямий вплив на усі її основні елементи, зокрема, на державний бюджет, грошово-кредитну і валютну системи, рівень інфляції, внутрішні заощадження, іноземні інвестиції. Тому управління державним боргом є невід'ємним елементом макроекономічної політики держави, оскільки використання механізму державного боргу може стати потужним чинником економічного зростання, згладжувати нерівномірність надходження платежів до бюджету, а також механізм державного боргу активно використовується з метою регулювання грошового обігу і рівня ділової активності в країні [1].

Державний борг – це сукупність боргових зобов'язань держави, які охоплюють прямий і гарантований державою борг, витрати на обслуговування.

Залежно від класифікації він є внутрішнім та зовнішнім, коротко- та довгостроковим, у національній та іноземній валюті тощо. Від оптимізації структури боргового портфеля залежить рівень ризиків державного боргу, які визначають можливість виконання державою боргових зобов'язань [2].

Ризики державного боргу – це відхилення фактичних значень показників від планових, що ускладнює виконання боргових зобов'язань державою та призводить до зростання бюджетних витрат внаслідок збільшення сум погашення й обслуговування боргу [3].

Збільшення ризиків боргового портфеля загрожує дефолтом, тобто невиконанням або порушенням умов договору позики. Ситуація дефолту